

Міністерство аграрної політики
Вінницький національний аграрний університет

Бібліографічний список

Вінниця
2011

Міністерство аграрної політики
Вінницький національний аграрний університет

Павло Тичина
(1891–1967)

Бібліографічний список

Вінниця

2011

УДК 01:82.0

ББК 91.9:83(Укр)

П 12

Бібліографічна серія: «Видатні люди

України і світу — знаменні дати»

Випуск 3

Бібліографічний список продовжує серію «Видатні люди України і світу — знаменні дати» і присвячений до 120-річчя від дня народження Павла Тичини.

Тичина Павло Григорович (1891-1967) – видатний український поет-модерніст, державний і громадський діяч радянських часів.

Упорядники:

Н. Г. Дудкевич,

О. А. Шевчук,

Л. С. Щербатюк

Редактори:

Г. М. Калінкіна,

Л. В. Кулакевич,

О. П. Дончевська

Відповідальна за випуск:

Н. С. Головка

Павло Тичина (1891-1967) : бібліограф. список [Текст] / ВНАУ ; [упоряд. Н. Г. Дудкевич, О. А. Шевчук, Л. С. Щербатюк]. – Вінниця, 2011. – 31 с. – (Бібліограф. Серія: «Видатні люди України і світу – знаменні дати»).

Павло Григорович Тичина

(23.01.1891–16.09.1967)

український, радянський поет, перекладач, публіцист, громадський діяч,
новатор поетичної форми

КОРОТКИЙ БІОГРАФІЧНИЙ НАРИС

Павло Григорович Тичина народився 27(15) січня 1891 р. у селі Піски Козелецького повіту Чернігівської губернії (тепер Бобровицького району Чернігівської області). Походив зі старовинного козацького роду (його пращур, за родинним переказом, був полковником у Богдана Хмельницького). Батько майбутнього поета був сільським дяком – вчителем «школи грамоти». Сім'я була багатодітна (народилося 13, зіп'ялося на ноги 9 дітей), жили впроголодь, зате гарно співали. Змалку Павло виявив хист до музики, малювання і віршування.

У 1900-1907 рр. навчався в Чернігівському духовному училищі (бурсі), в 1907-1913 – в Чернігівській духовній семінарії. Згодом, навчаючись у Київському комерційному інституті, працював у газеті «Рада». На цей час припало його ознайомлення з новітнім українським мистецтвом, особисте знайомство з найвідомішими його представниками.

У 1913-1914 рр. працює в редакції ліберального україномовного журналу «Світло», а після його закриття – в Чернігівському статистичному бюро. У 1916-1917 рр. – помічник хормейстера в українському театрі М. К. Садовського. 1920 року подорожував із капелою К. Стеценка «Думка» Правобережною Україною від Києва до Одеси. Того ж року організував хор (з 1921 р. – капела-студія імені М. Леонтовича), з яким виступав до 1923 року.

З 1923 по 1934 рік – співредактор журналу «Червоний шлях» (Харків). Входить до заснованої 1923 р. Спілки пролетарських письменників України «Гарт». 1926 року взяв активну участь у створенні ВАПЛІТЕ (Вільної Академії пролетарської літератури) на чолі з М. Хвильовим, куди увійшли й колишні члени «Гарту». З 1929 р. – дійсний член Академії наук Української РСР, у 1936-1939 рр. і в 1940-1943 рр. очолює Інститут літератури АН УРСР. З 1947 р. – член-кореспондент Болгарської АН, доктор філології. 1943–1948 рр. – міністр освіти УРСР. З 1953 по 1959 рік – голова Верховної Ради УРСР, заступник голови Ради Національностей Верховної Ради УРСР, член багатьох товариств, комітетів, президій, кавалер орденів і медалей.

Лауреат Державної премії СРСР (1941), Державної премії УРСР імені Т. Г. Шевченка (1962). 1967 року отримав звання Герой Соціалістичної Праці.

Як поет П. Г. Тичина починав у 1906-1910 рр. з наслідування народних пісень та творів Т. Г. Шевченка. Перші друковані твори молодого поета з'явилися 1912 р. Подією величезної ваги в новочасній українській літературі став вихід у світ першої збірки віршів «Сонячні кларнети» (1918), пройнятої сонячною вірою в життя, людину, в рідний знедолений народ. Ця книга одразу поставила 27-річного поета поруч із першорядними митцями новочасного українського відродження. За визначенням Г. Грабовича (СІЛА), рання символістська система Тичини побудована на злитті традиційного,

народного й неповторного, індивідуального, на коливанні між реальністю і мрією...

Тичина рано утвердився в думці про поезію як синтетичний вид мистецтва. На практиці це обернулося перенесенням у площину поезії засобів суміжних мистецтв: у «Сонячних кларнетах» звук подається «забарвленим», колір – «озвученим», зорові образи чергуються зі слуховими.

У віршах цього періоду можна знайти перегуки з Рабіндранатом Тагором, Волтом Вітменом, Емілем Верхарном, однак при цьому ці вірші залишаються самобутніми і самодостатніми. Великий вплив на П. Г. Тичину справили М. Коцюбинський (вони часто зустрічалися і спілкувалися в останній період життя Коцюбинського у Чернігові), Максим Горький. За трагічною напруженістю, емоційністю й філософічністю творчість П. Г. Тичини зіставляють із творчістю реформатора англійської поетичної мови Томаса С. Еліота, лауреата Нобелівської премії (1948 р.)- Серед композиторів і художників йому були духовно близькими Ліст, Берліоз, Римський-Корсаков, Микалоюс Чурльоніс та Мартирос Сар'ян.

Протягом життя П. Г. Тичини існував постійний і надзвичайний тиск на нього, на його творчу активність. Імпресіонізм і особливий композиційний характер його творів, починаючи зі збірок «Плуг» (1920) і «Вітер з України» (1924), дедалі більше пом'якшується і замінюється спершу риторичними, а далі й абстрактними формулюваннями. Переломною у творчості поета вважається збірка «Чернігів» (1931 р.), яка означила його перехід в число «офіційних» авторів. Однак творчість Павла Тичини й після цього не вписується у прокрустове ложе простих схем: його приховане протистояння з тоталітаризмом на цьому не припиняється. Це засвідчують окремі поетичні, літературознавчі, публіцистичні твори пізнішого часу: «Григорій Сковорода» (1939), «Похорон друга» (1942), «Творча сила народу», «Геть брудні руки від України» (1943) та деякі інші.

У галузі поезії, прози, публіцистики, а також у науково-критичних працях Павло Тичина виявив себе одним із найосвіченіших радянських письменників, чия ерудиція охоплювала суміжні з літературою види мистецтва — музику і живопис. Павло Григорович чудово грав на кларнеті, та й у словах вловлював особливе, музичне звучання. Можливо, тому так легко давалося йому вивчення іноземних мов (він вільно володів п'ятнадцятьма).

Помер П. Г. Тичина 16 вересня 1967 року в Києві. Похований на Байковому кладовищі в Києві.

13.01.2011 року Верховна Рада вирішила відсвяткувати на державному рівні у січні 120-річчя з дня народження поета, перекладача, державного і громадського діяча Павла Тичини. За прийняття відповідного проекту постанови № 7550 проголосувало 323 депутати при мінімально необхідних 226.

Парламент доручив Кабінету міністрів до 20 січня створити організаційний комітет з підготовки та проведення заходів щодо святкування цього ювілею.

Оргкомітет у свою чергу повинен розробити і затвердити план заходів щодо відзначення на державному рівні 120-річчя з дня народження поета.

Парламент рекомендує Державному комітету телебачення та радіомовлення організувати показ тематичних теле- і радіопередач, присвячених життю і діяльності Тичини та забезпечити висвітлення в засобах масової інформації заходів, які проводитимуться з нагоди ювілею. Рада пропонує Національному банку виготовити і ввести в обіг ювілейну монету, присвячену 120-річчю з дня народження Тичини.

ПОЕТИЧНА СТОРІНКА З УЛЮБЛЕНИХ...

СВІТАЄ...

Світає...

Так тихо, так любо, так ніжно у полі.
Мов свічі погаслі в клубках фіміаму,
В туман загорнувшись, далекі тополі
В душі вигравають мінорну гаму.

Вже дніє поволі...

Так тихо, так любо, так ніжно у полі.

Світає...

Все спить ще: і поле, і зорі безсилі,
Лиш птах десь озвався спросоння ліниво,
Та темний бовван на козачій могилі
Про давнє, минуле кричить мовчазливо.

Видніє щохвилі.

Все спить ще: і небо, і зорі безсилі.

Світає...

Проміннями схід ранить ніч, мов мечами,
Хмарки по всім небі й собі взолотіли.
Безмовні тумани тремтять над полями.
Підхоплююсь з ними і я, посвіжілий.
О, глянь, що над нами!
Розкраяно небо – мечами, мечами...

1914-1916

* * *

Україно моя, моя люба Вкраїно,
Чим я втішу тебе, чим тебе заспокою? —
Чи про те розкажу, як тебе я люблю,
А чи піснею горе твоє я присплю,
Чи слізьми розіллуюсь, мов сирітська дитина, —
Чим тебе заспокою я — бідна людина, —
Скажи, моя люба Вкраїно,
Вкраїно моя!

1909

* * *

Не знаю і сам я, за що так люблю
Безщасную твою Україну мою?
За що так кохаю? І що у їй є? —
Нещасний народ, його гірке життє:
Темнота та голод... Ох, ліпше мовчать!
За що ж так любити, за що так кохать?
Не знаю, не знаю! — але я люблю,
І сили свої всі я їй віддаю.
Їй пісні складаю, веселі, сумні,
Молюсь за її... Але ж чудно мені,
Що й сам я не знаю, за що так люблю
Безщасную твою Україну мою...

1909

Я УТВЕРЖДАЮСЬ

Я єсть народ, якого Правди сила
ніким звойована ще не була.
Яка біда мене, яка чума косила! —
а сила знову розцвіла.

Щоб жить — ні в кого права не питаюсь.
Щоб жить — я всі кайдани розірву.
Я стверджуюсь, я утверждаюсь,
бо я живу.

Тевтоніє! Мене ти пожирала,
як вішала моїх дочок, синів
і як залізо, хліб та вугіль крала...
О, як твій дух осатанів!

Ти думала — тобою весь з'їдаюсь? —
та, подавившись, падаєш в траву...
Я стверджуюсь, я утверждаюсь,
бо я живу.

Я єсть народ, якого Правди сила
ніким звойована ще не була.
Яка біда мене, яка чума косила! —
а сила знову розцвіла.

Сини мої, червоні українці,
я буду вас за подвиг прославлять,—
йдіть батькам на допомогу й жінці,
дітей спішіте визволять!

На українських нивах, на російських,
на білоруських — я прошу, молю! —
вбивайте ворогів, злодюг злодійських,
вбивайте без жалю!

Нехай ще в ранах я — я не стидаюсь,
гляджу їх, мов пшеницю ярову.
Я стверджуюсь, я утверждаюсь,
бо я живу.

Із ран — нове життя заколоситься,
що з нього світ весь буде подивлять,
яка земля! яке зерно! росиця! —
Ну як же не сіять?

І я сіяю, крильми розгортаюсь,
своїх орлів скликаю, кличу, зву...
Я стверджуюсь, я утверждаюсь,
бо я живу.

Ще буде: неба чистої блакиті,
добробут в нас підніметься, як ртуть,
заблискотять косарки в житі,
заводи загудуть...

І я життям багатим розсвітаюсь,
пущу над сонцем хмарку, як брову...
Я стверджуюсь, я утверждаюсь,
бо я живу.

Я єсть народ, якого Правди сила
ніким звойована ще не була.
Яка біда мене, яка чума косила! —
а сила знову розцвіла.

Фашистська гидь, тремти! Я розвертаюсь!
Тобі ж кладу я дошку гробову.
Я стверджуюсь, я утверждаюсь,
бо я живу.

1943 р. 16 вересня.
Кремлівська лікарня.

ВИ ЗНАЄТЕ, ЯК ЛИПА ШЕЛЕСТИТЬ

Ви знаєте, як липа шелестить
У місячні весняні ночі? —
Кохана спить, кохана спить,
Піди збуди, цілуй їй очі,
Кохана спить...
Ви чули ж бо: так липа шелестить.
Ви знаєте, як сплять старі гаї? —
Вони все бачать крізь тумани.
Ось місяць, зорі, солов'ї...
«Я твій»,— десь чують дідугани.
А солов'ї!..
Та ви вже знаєте, як сплять гаї!

1911

КОЛИ В ТВОЇ ОЧІ ДИВЛЮСЯ

Коли в твої очі дивлюся —
Здається мені:
Мов бачу я небо прозоре.
Мов бачу брильянтових зір ціле море,
Що десь там горять-усміхаються,
Чудові, ясні!..

Ах, очі, ті очі!.. Кохана,
Чом серце твоє не таке?
Чому, як говориш — на думку спадає
Те поле у жовтні. Туман поглядає.
Суха бадилина хитається ...
Спить груддя важке.

1911

СКОРБНА МАТИ

Пам'яті моєї матері

I

Проходила по полю
Обніжками, межами.
Біль серце опромінив
Блискучими ножами!
Поглянула — скрізь тихо.
Чийсь труп в житах чорнів...
Спросоння колосочки:
Ой радуйся, Маріє!
Спросоння колосочки:
Побудь, побудь із нами!
Спинилась Божа Мати,
Заплакала сльозами.
Не місяць, і не зорі,
І дніти мов не дніло.
Як страшно!.. людське серце
До краю обідніло.

II

Проходила по полю —
Зелене зеленіє...
Назустріч Учні Сина:
Возрадуйся, Маріє!
Возрадуйся, Маріє:
Шукаємо Ісуса.
Скажи, як нам простіше
Пройти до Еммауса?
Звела Марія руки,
Безкровні, як лілеї:
Не до Юдеї шлях вам,
Вертайте й з Галілеї.
Ідіте на Україну,
Заходьте в кожну хату —
А чей вам там покажуть
Хоч тінь Його розп'яту.

III

Проходила по полю.
В могилах поле мріє —
Назустріч вітер віє —
Христос воскрес, Маріє!

Христос воскрес? — не чула,
Не відаю, не знаю.
Не будь ніколи раю
У цім кривавім краю.
Христос воскрес, Маріє!
Ми — квіти звіробою,
Із кроні тут юрбою
Зросли на полі бою.
Мовчать далекі села.
В могилах поле мріє.
А квітка лебедіє:
О згляньсь хоч ти, Маріє!

IV
Проходила по полю...
— І цій країні вмерти? —
Де Він родився вдруге,—
Яку любив до смерті?
Поглянула — скрізь тихо.
Бує дике жито.
— За що тебе розп'ято?
За що тебе убито?
Не витримала суму,
Не витримала муки,—
Упала на обніжок,
Хрестом розп'явши руки!..
Над Нею колосочки
«Ой радуйся!» —шептали.
А янголи на небі —
Не чули і не знали.

1918

ГАЇ ШУМЛЯТЬ

Гаї шумлять —
Я слухаю.
Хмарки біжать —
Милуюся.
Милуюся-дивуюся,
Чого душі моїй
так весело.

Гей, дзвін гуде —

Іздалеку.
Думки пряде –
Над нивами.
Над нивами-приливами,
Купаючи мене,
мов ластівку.

Я йду, іду –
Зворушений.
Когось все жду –
Співаючи.
Співаючи-кохаючи
Під тихий шепіт трав
голублячий.

Щось мріє гай –
Над річкою.
Ген неба край –
Як золото.
Мов золото-поколото,
Горить-тремтить ріка,
як музика.

1913

* * *

Ах не смійтеся ви наді мною, —
Не для вас я Україну люблю!
Не для вас виливаю ці сльози з журбою,
Що ніхто їх не бачить нічною добою,
Коли довго від думок не сплю.
Не чіпайте моєї України!
Хай по-вашому вмерла вона.
Скажіть: нащо ці ваші знущання та кпини?
Не чіпайте — просю вас — моєї України:
Тільки це ж моя втіха одна!
Хіба можете ви зрозуміти,
Як її я кохаю, люблю?
Та коли б не вона, то для чого б і жити!
Але що... що вам про це говорити...
Чи ви любите матір свою?

28 жовтня 1911

РОЗКАЖИ, РОЗКАЖИ МЕНІ, ПОЛЕ...

Розкажи, розкажи мені, поле:

Чого рідко ростуть колосочки?

– Ой дощів мені б треба, дощів, а не поту,

Бо той піт прилипа до брудної сорочки,

Як плугатар кінчає роботу.

Розкажіть, розкажіть мені, хмари:

Ви чого це тікаєте далі?

– Та хіба ми, нещасні та стомлені, знаєм?

Он вітри там женуться, кричать: «Ей ви, кралі!

Почекайте, бо ми вас кохаєм».

Розкажи, розкажи мені, поле:

Що ж тепер нам з тобою робити?

– Ех, хіба це уперше! Така моя доля.

Хоч кукіль та волошки я буду родити –

Все ж плугатарю є щось із поля.

1911

І БЕЛИЙ, І БЛОК

І Белий, і Блок, і Єсенін, і Клюєв:

Росіє, Росіє, Росіє моя!

...Стоїть сторозтерзаний Київ,

і двістірозіп'ятий я.

Там скрізь уже: сонце! — співають: Месія! —

Тумани, долини, болотяна путь...

Воздвигне Україна свого Мойсея, —

не може ж так бути!

Не може ж так бути, о, я чую, я знаю.

Під регіт і бурю, під грім од повстань

од всіх своїх нервів у степ посилаю —

поете, устань!

Чорнозем підвівся, і дивиться в вічі,

і кривить обличчя в кривавий свій сміх.

Поете, любити свій край не є злочин,

коли це для всіх!

1919

ВІТЕР З УКРАЇНИ

Миколі Хвильовому

Нікого так я не люблю,
як вітра вітровіння.
Чортів вітер! Проклятий вітер!
Він замахнеться раз –
рев! свист! кружіння! -
і вже в гаю торішній лист -
як чортове насіння...
Або: упнеться в грузлу риллю,
піддасть вагонам волі –
ух, як стремлять вони по рельсах,
аж нагинаються тополі!..
Чортів вітер! Проклятий вітер!
Сидить в Бенгалії Рабіндранат:
нема бунтарства в нас: людина з глини. –
Регоче вітер з України,
вітер з України!
Крізь скельця Захід мов з-за ґрат:
то похід звіра, звіра чи людини? -
Регоче вітер з України,
вітер з України!
Чортів вітер! Проклятий вітер!
Він корчувату голову з Дніпра:
не ждїть, пани, добра:
даремна гра!
Ах,
нікого так я не люблю,
як вітра вітровіння,
його шляхи, його боління
і землю,
землю своєю.

18.04.1923

ПЕРЕД ПАМ'ЯТНИКОМ ПУШКІНУ В ОДЕСІ

Здоров будь, Пушкін мій, землі орган могучий!
І ти, морська глибінь, і ви, одеські тучі!
Я тут у вас в гостях, і всім я вам радий.
Не гнівайтесь за сміх: іще ж я молодий.

Залузаний бульвар. Бульчить калюжна плавань.
І Пушкін на стовпу – пливе у грязь, як в гавань.
Куди ж ти, підожди! – не хоче говорить.
Внизу сирени рев і море бурунить.

То ж «вдячній» сини невдячної Росії
поставили його... плечима до стихії.
Стій боком до людей, до многошумних площ;
Господь стихи простить і епіграмний дощ...

Ах, море і поет! Та хто ж вас не боявся!
Свободи чорний гнів ні разу не смирявся!
Поет родивсь прямим. Помер – то од свобод
все боком ставили, щоб не впізнав народ.

1920

* * *

Як не горю — я не живу.
Як не люблю — я не співаю.
Але цього я ще не знаю,
Бо завжди я —
Як полум'я.

Я мертвих всіх палю, палю.
Живих огнем своїм я грію.
І як я вмру — не розумію:
Життя моє —
Одвічнеє.

1915

А Я У ГАЙ ХОДИЛА...

А я у гай ходила
по квітку ось яку
а там дерева люлі
і все отак зозулі
ку
ку
Я зайчика зустріла
дрімав він на горбку

була б його спіймала
зозуля ізлякала
ку
ку

1917

БІЛІ МУХИ

Білі мухи налетіли, —
Все подвір'я стало біле,
Не злічити білих мух,
Що летять, неначе пух.
— Галю, Петрику, Кіндрате,
Годі, ледарі, вам спати! —
І побігли до санчат
Галя, Петрик і Кіндрат.
Всі з гори летять щодуху,
Щоб піймати білу муху,
А санчата їм усім
Змайстрував старий Максим.

ХОР ЛІСОВИХ ДЗВІНОЧКІВ

Уривок із поеми «Дзвінкоблакитне»
Ми Дзвіночки,
Лісові Дзвіночки,
Славим день.
Ми співаєм,
Дзвоном зустрічаєм:
День!
День...
Любим сонце,
Небосхил і сонце,
Світлу тінь,
Сни розкішні,
Все гаї затишні:
Тінь!
Тінь...
Линьте, хмари,
Ой прилиньте, хмари —
Ясний день.
Окропіте,

Нас благословіте:
День!
День...
Хай по полю,
Золотому полю
Ляже тінь.
Хай схитнеться,
Жито усміхнеться:
Тінь!
Тінь...

1916–1917

ОСІНЬ НА ЗЕМЛЮ ТИХЕНЬКО СПУСКАЄТЬСЯ...

Із циклу «Осінні пісні»
Осінь на землю тихенько спускається,
В небі летить, наче птах.
Крилами-хмарами небо вкривається.
Пухом тумани із крил її падають,
Стеляться в вільних степах.
Літо зелене і радісне згадують.
Стріпує крилами осінь широкими,
Роси спадають у млі,
Ллються крізь неї дощами-потоками.
Літо веселе, співоче минається,
Спокій стає на землі...
Тиха, задумлива осінь спускається.

ГАЇ ШУМЛЯТЬ...

Гаї шумлять —
Я слухаю.
Хмарки біжать —
Милуюся.
Милуюся-дивуюся,
Чого душі моїй
так весело.
Гей, дзвін гуде —
Іздалеку.
Думки пряде —
Над нивами.
Над нивами-приливами.

Купаючи мене,
мов ластівку.
Я йду, іду —
Зворушений.
Когось все жду —
Співаючи.
Співаючи-кохаючи
Під тихий шепіт трав голублячий.
Щось мріє гай —
Над річкою.
Ген неба край —
Як золото.
Мов золото — поколото,
Горить-тремтить ріка,
як музика.

1913

* * *

Десь надходила весна. — Я сказав їй: ти весна!
Сизокрилими голубками
У куточках на вустах
Їй спурхнуло щось усмішками —
Ї потонуло у душі...

Наливалися жита. — Я сказав їй: золота!
Гнівню брівоньки зламалися.
Одвернулася. Пішла.
Тільки довго оглядалася —
Мов би кликала: іди!

Почали тумани йти. — Я сказав: не любиш ти!
Стала. Глянула. Промовила.
От і осінь вже прийшла.
Так любить? — кажи. Та швидше ж бо! —
Блиснув сміх їй мов кинджал...

Зажурилась під снігом гай. — Я сказав їй: що ж... прощай!
Враз сердечним теплим сяєвом
Щось їй бризнуло з очей...
Сизокрилою голубкою
На моїх вона вустах!

1917

* * *

Душа моя – послухай! –
Як яблуня в цвіту.
Моє життя, – кохана, –
Мов срібнотканий сон.

Життя моє – молитва
Всеволодницьці Красі,
Горіння – розцвітання
В огні квіток-думок.

Я стежу за хмарками,
Ловлю їх світлий сум.
Ах, серце ж те все в пісню
Чудову перелле!

Як ніч розкриє книгу –
Я радо йду в свій храм.
А в нім лиш зорі, зорі,
А в нім поля, поля...

Мов жрець, той жрець – послухай! –
Молюсь, горю в огні.
Бо на душі, – кохана, –
Одно: люблю, люблю...

1915

НА МАЙДАНІ...

На майдані коло церкви
революція іде.
— Хай чабан! — усі гукнули, —
за отамана буде.

Прощавайте, ждіте волі, —
гей, на коні, всі у путь!
Закипіло, зашуміло —
тільки прапори цвітуть...

На майдані коло церкви
постмутились матері:
та світи ж ти їм дорогу,
ясен місяць угорі!

На майдані пил спадає.
Замовкає річ...
Вечір.
Ніч.

1918

НЕ ДИВИСЯ ТАК ПРИВІТНО...

Не дивися так привітно,
Яблуновоцвітно.
Стигнуть зорі, як пшениця:
Буду я журиться.

Не милуй мене шовкове,
Ясно-соколово.
На схід сонця квітнуть рожі:
Будуть дні погожі.

На схід сонця грають грози —
Будуть знову сльози!
Встали мати, встали й татко:
Де ластовенятко?

А я тут, в саду, на лавці,
Де квітки-ласкавці...
Що скажу їм? — Все помітно:
Яблуновоцвітно.

1918

* * *

Читаю душі ваші, наче книги, я
І сам цвіту – ридаю, як роса...
Ах, на землі одна, одна релігія –
Страждань краса.

Ви ніжно-стомлені, – троянди зломлені:
Ой, не цвісти вам знову, не цвісти.
Кричать ножі, серцями в серце встромлені:
О, згляньсь хоч Ти!

Ріка біжить, хлюпоче, грається.
На ній линяють весни, мов убір...
Ви плачете. Вам серце розривається:
Людина – звір.

О, не тривожтесь так, мої улюблені:
Людина – звір, а в вас чия ж любов?
Ви всі – до храмів храму стежки згублені
Святих дібров.

1915

ЯК УПАВ ЖЕ ВІН...

Як упав же він з коня
та й на білий сніг.
– Слава! Слава! – докотилось
і лягло до ніг.

Ще як руку притулив
к серцю ік свому.
Рад би ще він раз побачить
отаку зиму.

Гей, рубали ворогів
та по всіх фронтах!
З криком сів на груди ворон,
чорний ворон-птах.

Вдарив революціонер –
захитався світ!
Як вмирав у чистім полі –
слав усім привіт.

1918

ГЕЙ, ВДАРТЕ В СТРУНИ, КОБЗАРИ

Гей, вдарте в струни, кобзарі,
Натхніть серця піснями!
Українські прапори вгорі —
Мов сонце над степами...

Гей, рясно всипте цвітом шлях,
У дзвони задзвоніте!
Українське військо на полях
Йде, славою повите.

Дзвенять слова мов у сріблі
Братерській, веселі.
А десь на морі кораблі
Розбилися об скелі...

Земля схотіла жити знов —
Шумлять потужно ріки.
Благословіть ви чесну кров,
Хвала борцям навіки!

Хвала борцям, що на зорі
Лягли в холодні ями.
Гей, вдарте в струни, кобзарі,
Натхніть серця піснями!

БІБЛІОГРАФІЯ ПРО П. ТИЧИНУ

1. **Вежель, Ліна** «Хіба й собі поцілувать пантофлю Папи?»: Гавриїл Костельник про поезію Павла Тичини / Ліна Вежель // Українська культура. – 2002. – № 2. – 28–29.
2. **Войтенко, В.** Незабутній і забутий: Павло Тичина / В. Войтенко // Слово Просвіти. – 2006. – 27 лип. – 2 серп.
3. **Гандреас-Екшмідт, К.** Компаративний аналіз західноєвропейської (Поль Верлен) і української (Павло Тичина) модерністської поезії / К. Гандреас-Екшмідт // Дивослово. – 2010. – № 5. – С. 10–16.
4. **Гнатюк, Н.** Невідомий Тичина / Н. Гнатюк // Слово Просвіти. – 2007. – 20–26 верес.
5. **Гриневич, В.** «Не вірять, що він людина з обличчям, паспортом і прізвищем»: Павло Тичина вів щоденник спеціально на випадок обшуку / В. Гриневич // Газета по-українськи. – 2011. – 21 січ.
6. **Губар, О. І.** Павло Тичина: Семінарій / О. І. Губар, Л. М. Чернець. – К. : Вища школа, 1984. – 262 с.
7. **Гуменюк, В.** Творчість Павла Тичини в контексті мистецьких віянь його доби / В. Гуменюк // Дивослово. – 2005. – № 5. – С. 56–60.
8. **Дроздовський, Д.** Померти за життя, або «живіший од живих і мертвіший од мертвих» // Дивослово. – 2007. – № 11. – 49–52.
9. **Жежера, В.** Донжуан української літератури : [про Павла Тичину] / В. Жежера // Шкільна бібліотека. – 2007. – № 12. – С. 42–43.
10. **Клочек, Г.** Художній світ поезії Павла Тичини «Ви знаєте, як липа шелестить» : До проблеми аналізу внутрішнього світу художнього твору з позицій рецептивної поетики / Г. Клочек // Дивослово. – 2007. – № 11. – С. 53–60.
11. **Марко, В.** Вібрація душі поета і світ : [поема Павла Тичини «Золотий гомін»] / В. Марко // Дивослово. – 2010. – № 11. – С. 53–57.
12. **Мохінчук, М.** Поїздка в Піски не без задоволення і моралі: [до 120-річчя Павла Тичини] / М. Мохінчук // Голос України. – 2010. – 20 листоп. – С. 20–21.

13. **Нойфельд, Г.** Кого ховає Тичина в «Похороні друга» // Дзеркало тижня. – 2010. – 27 лют. – С. 11.
14. **Павленко, М.** Споріднення і перегукування душ : [П. Тичина і В. Сухомлинський про патріотичне виховання] / М. Павленко // Дивослово. – 2003. – № 9. – С. 22–24.
15. **Павленко, С.** Чернігівщина вшановує Тичину / С. Павленко // Голос України. – 2011. – 22 січ. – С. 14.
16. **Подранецька, Н.** Павло Тичина – «Дивний мрійник із очима дитини...» / Н. Подранецька // Дивослово. – 2006. – № 12. – С. 15–16.
17. **Поляруш, О.** «Вслухався я в той гомін золотий...» : [поема Павла Тичини «Золотий гомін»] / О. Поляруш // Дивослово. – 2004. – № 2. – С. 5–9.
18. **Сипливець, С.** Ідеї вселенської гармонії у збірці Павла Тичини «Сонячні кларнети» / С. Сипливець // Дивослово. – 2007. – № 11. – С. 61–63.
19. **Українське слово:** Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст. : навч. посіб. : в 4 кн. / упоряд., фахов. редагув. В. Яременка ; М-во освіти і науки України. – 2-ге вид., змінене, доопрац., допов. – К. : Аконіт, 2001 – .
Кн. 1 : Культурно-історична епоха модернізму. Ранній модернізм : від «Зів'ялого листя» (1896) І. Франка до «В космічному оркестрі» (1921) П. Тичини. – 799 с. : іл.
20. **Феномен доби** : [до 115-річчя від дня народження Павла Тичини] // Демократична Україна. – 2006. – 27 січ.
21. **Фока, М.** Синестезія як генератор музично-живописних ефектів у поетичній творчості Павла Тичини / М. Фока // Дивослово. – 2010. – № 1. – С. 55–57.

ТВОРИ П.Г. ТИЧИНИ З ФОНДІВ БІБЛІОТЕКИ ВНАУ

Тичина, П. Г. Зібрання творів : у 12 т. / Павло Григорович Тичина ; [редкол. О. Т. Гончар та ін. ; упорядкув. О. І. Кудіна] ; АН УРСР, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка. – К. : Наукова думка, 1983–1990.

Т. 1 : Поезії 1906–1934. – 735 с. – Прим.: С. 573–720. – Зміст: Сонячні кларнети. 1918; Плуг. 1920; Замість сонетів і октав. 1920; В космічному оркестрі. 1921; Вітер з України. 1924; Чернігів. 1931; Партія веде. 1934; Поза збірками.

Т. 2 : Поезії 1938–1953. – 664 с. – Прим.: С. 565–654. – Зміст: Чуття єдиної родини. 1938: із збірки: Сталь і ніжність. 1941; Воля непреложна. 1941; Тебе ми знищимо – чорт з тобою!..1942; Перемагають і жить! 1942; День настане. 1943; Поезії. 1945; І рости, і діяти. 1949; Могутність нам дана. 1953; Поза збірками.

Т. 3 : Поезії 1954–1967. – 510 с. – Прим.: С. 417–503. – Зміст: Ми свідомість людства. 1957; Зростає, пречудовий світе. 1960; Комунізму далі видні. 1961; Срібної ночі. 1964; Поза збірками.

Т. 4 : Сковорода. Симфонія 1920–1922. – 590 с. – Прим.: С. 549–587. – Зміст: Сковорода. Симфонія. 1920–1922; Інші розділи симфонії «Сковорода». 1920–1940; Чорнові автографи; Додатки.

Т. 5. Кн. 1 : Переклади. – 590 с. – Зміст: Переклади з літератур народів СРСР: Із давньоруської; Із російської; Із білоруської; Із грузинської; Із азербайджанської.

Т. 5. Кн. 2 : Переклади. – 629 с. – Прим.: С. 415–619. – Зміст: Переклади з літератур народів СРСР: Із вірменської; Із литовської; Із латиської; Із молдавської; Із узбецької; Із казахської; Із киргизької; Із таджицької; Із башкірської; Із татарської; Із чуваської; Із поезії народів Дагестану; Незакінчені переклади, уривки.

Т. 6 : Переклади. – 704 с. – Прим.: С. 615–695. – Зміст: Переклади із світової літератури: Із болгарської; Із чеської; Із словацької; Із моравської; Із польської; Із сербської; Із румунської; Із італійської; Із французької; Із німецької; Нідерландська школа; Із турецької; Із китайської; Із корейської; Переклади лібретто; Незакінчені переклади, уривки.

Т. 7 : Проза. – 406 с. – Зміст: Оповідання; Щоденник-повість; Незавершені твори, варіанти, нотатки.

Т. 8. Кн. 1 : Статті. Рецензії. Доповіді. Виступи. – 492 с.

Т. 8. Кн. 2 : Статті. Рецензії. Доповіді. Виступи. 1943–1945. – 452 с.

Т. 9 : Статті. Рецензії. Доповіді. Виступи. 1946–1959. – 699 с. – Прим.: С. 549–682. – Зміст: Статті, рецензії, доповіді, виступи; Начерки, нотатки.

Т. 10 : Статті. Рецензії. Доповіді. Виступи. 1960–1967. – 582 с. – Прим.: С. 411–564.

Т. 11 : Щоденникові і літературно-мистецькі записи. Підготовчі матеріали. – 550 с. – Прим.: С. 403–535.

Т. 12. Кн. 1 : Листи. – 478 с.

Т. 12. Кн. 2 : Листи. Фольклорні записи. – 478 с. – Дод.: 103–476.

ЗМІСТ

1. КОРОТКИЙ БІОГРАФІЧНИЙ НАРИС	6
2. ПОЕТИЧНА СТОРІНКА.....	9
3. БІБЛІОГРАФІЯ ПРО П. ТИЧИНУ	26
4. ТВОРИ П.Г. ТИЧИНИ З ФОНДІВ БІБЛІОТЕКИ ВНАУ.....	28

Павло Тичина
(1891–1967)

Бібліографічний список

Упорядники:

Н. Г. Дудкевич,
О. А. Шевчук,
Л. С. Щербатюк

Редактори:

Г. М. Калінкіна,
Л. В. Кулакевич
О. П. Дончевська

Відповідальна за випуск:

Н. С. Головка

Підписано до друку 02.02.2011 р. Формат А5 (143,5x210мм)

Ум. друк. арк. 2,0. Тираж 20 прим.

Зам. № _____.

